

IV. SPRAWOZDANIA I KOMUNIKATY

KONFERENCJA PROGRAMOWO-DYDAKTYCZNA KATEDR PRAWA ADMINISTRACYJNEGO

W dniach 19—21 IX 63 r. odbyła się konferencja katedr prawa administracyjnego. Celem konferencji było przedyskutowanie węzłowych zagadnień programów nauczania, metod prowadzenia zajęć, prac magisterskich i dyplomowych, wymiana doświadczeń poszczególnych środowisk w tym zakresie oraz sformułowanie na tej podstawie odpowiednich postulatów. Konferencję zorganizowała Katedra Prawa Administracyjnego UMK. Wzięli w niej udział, oprócz pracowników naukowych katedr prawa administracyjnego wszystkich środowisk uniwersyteckich, także przedstawiciele INP PAN, przedstawiciel MSW dyrektor Departamentów Studiów Uniwersyteckich i Ekonomicznych doc. dr Z. Rybicki oraz prof. dr A. Machnienko z Moskwy. Obrady toczyły się na posiedzeniach plenarnych oraz w trzech sekcjach: programowej, metodyki i seminariów oraz prac magisterskich i dyplomowych.

Obrady plenarne otworzył Dziekan Wydziału Prawa UMK, doc. dr W. Dawidowicz, który w imieniu władz uczelni powitał uczestników konferencji. Na przewodniczącego obrad plenarnych powołano prof. dr M. Zimmermanna.

Referat pt. „Niektóre zagadnienia nauki i nauczania prawa administracyjnego”¹ wygłosił doc. dr W. Dawidowicz. Zajął się on oceną stanu nauki prawa administracyjnego w Polsce, a zwłaszcza stanem jej organizacji, związkiem, jaki zachodzi między procesami naukowobadawczymi a procesami dydaktycznymi oraz dezyderatami wynikającymi z uchwał XI i XIII Plenum KC PZPR dla procesów badawczych i dydaktycznych w zakresie prawa administracyjnego.

W dyskusji nad referatem jako pierwszy zabrał głos dyr. doc. dr Z. Rybicki. Omówił on rolę nauk społecznych, a w szczególności prawa administracyjnego w społeczeństwie budującym socjalizm. Dokonując oceny stanu nauki prawa administracyjnego, stwierdził, iż w porównaniu z innymi dyscyplinami społecznymi, wypada ona pozytywnie. Rozwój nauki uzależniony jest w pierwszym rzędzie od stanu kadry naukowej; jednak jej stan ilościowy i rozmieszczenie nie odpowiada istniejącym obecnie potrzebom. Doc. Rybicki omówił także problemy programów nauczania oraz projekt zmiany ustawy o szkołach wyższych.

Prof. dr A. Machnienko zajął się oceną roli administracji w państwie socjalistycznym oraz formami dydaktycznymi stosowanymi na odcinku prawa administracyjnego w ZSRR. Mówca oświadczył, iż w ZSRR wysoko ocenia się stan nauki prawa administracyjnego i państwowego w PRL. Naukowcy radzieccy korzystają z doświadczeń polskich, jak też chętnie dzielą się swymi doświadczeniami.

¹ Referat ten, jak i referaty wygłoszone w poszczególnych sekcjach, zostaną opublikowane w „Życiu Szkoły Wyższej”.

Prof. dr J. Starościek poruszył problemy badań porównawczych, omówił metody i znaczenie badań w zakresie stosowania prawa w praktyce oraz postulował powołanie stałych komisji, które będą opracowywały węzłowe problemy stojące przed nauką prawa administracyjnego. Konferencje katedr prawa administracyjnego, zwoływane corocznie, winny być natomiast swego rodzaju samorządem nauki prawa administracyjnego w Polsce.

Krytyczną oceną stanu planowania badań naukowych zajął się prof. dr W. Brzeziński. Dotychczasowe plany były raczej zestawieniem zainteresowań osobistych poszczególnych pracowników a nie odzwierciedleniem potrzeb w zakresie problematyki podstawowej. Należy zacieśnić współpracę między przedstawicielami prawa administracyjnego a reprezentantami innych dyscyplin oraz między poszczególnymi ośrodkami uniwersyteckimi a INP PAN.

Prof. dr F. Longehamps stwierdził, że w badaniach porównawczych instytucji państw socjalistycznych i kapitalistycznych należy stosować odpowiednie proporcje. Postulował nadto, by na obradach sekcyjnych przedyskutować problem badań „prawa w życiu”, roli administracji w zakresie świadczeń dla ludności oraz uzasadniał potrzebę powołania „zakładu teorii administrowania rzeczami”.

Prof. dr J. Litwin zajął się oceną kadry w prawie administracyjnym, rolą studiów prawniczych oraz rolą konferencji katedr prawa administracyjnego. Prof. Litwin jest zdania, że studia prawnicze powinny dawać przede wszystkim wykształcenie teoretyczne, nie jest zaś ich celem przygotowanie specjalistów z pewnych odcinków administracji państwowej.

Sprawom badań porównawczych i reformie studiów poświęcił swój głos doc. dr E. Iserzon. Mówca wskazał na trudności, jakie występują w badaniu prawa administracyjnego państw socjalistycznych oraz proponował, by w przyszłej reformie studiów prawniczych dokonać odciążenia studentów przez redukcję mniej ważnych przedmiotów, z których student składa egzamin.

Dr E. Smoktunowicz proponował, by w pracach nad reformą programów wziąć pod uwagę opinie absolwentów wydziałów prawa.

Jako ostatni zabrał głos prof. dr M. Zimmermann. W swym wystąpieniu szeroko omówił problematykę tworzenia aparatury pojęciowej części ogólnej prawa administracyjnego, a następnie problemy integracji poszczególnych dyscyplin oraz zagadnienie metod badawczych. W przyszłej reformie studiów należy wziąć pod uwagę to, iż nie można przyspieszać procesów dydaktycznych z uwagi na stopniowy rozwój studenta.

Obradom w sekcji programowej przewodniczył w dniu 19 IX 63 r. prof. dr J. Litwin, a w dniu 20 IX 63 r. — prof. dr W. Brzeziński. Podstawę do dyskusji stanowił referat przygotowany przez Katedrę Prawa Administracyjnego UŁ i wygłoszony przez dr B. Graczyka. W dyskusji zabrali głos. doc. dr L. Bar, prof. dr W. Brzeziński, dr M. Błażejczak, doc. dr Z. Janowicz, dr T. Kuta, prof. dr J. Litwin, prof. dr A. Machnienko, dr R. Malinowski, dyr. doc. dr Z. Rybicki, prof. dr J. Starościek i prof. dr M. Zimmermann.

Dyskusja dotyczyła przede wszystkim takich zagadnień, jak cel studiów prawniczych i rola prawa administracyjnego w kształceniu prawnika, założeń programów oraz problemu stworzenia osobnego programu z prawa administracyjnego dla ZSA. Przedmiotem dyskusji była też sprawa roli różnych form dydaktycznych (wykładów, ćwiczeń, proseminariów i seminariów) w zakresie realizacji programu oraz sprawa delimitacji materiału pomiędzy poszczególnymi dyscyplinami prawniczymi i koordynacji między poszczególnymi katedrami dla uniknięcia powtórzeń tych samych partii materiału przez różnych wykładawców.

W wielu kwestiach podstawowych istniała zbieżność poglądów. Dotyczyło to postulatu, by studia prawnicze dawały absolwentom jednolity zasób wiedzy teoretycznej z pominięciem wąskiej specjalizacji. Zgodnie podkreślano, iż wzrasta znaczenie prawa administracyjnego w procesie kształcenia prawnika. Wynika to z faktu, że sąd i prokuratura przestały być głównymi odbiorcami absolwentów wydziałów prawa, a w perspektywie rysuje się w coraz większym stopniu zatrudnianie absolwentów w instytucjach pozasądowych. Nowy program winien się opierać w podstawowych założeniach na programie z lat 1952/53. Należy go jednak dostosować do aktualnych potrzeb wynikających z roli prawa administracyjnego i administracji w budownictwie ustroju socjalistycznego. Postulowali m. in., by program uwzględniał nie tylko naukę prawa administracyjnego, lecz również elementy nauki administracji. Program powinien zawierać całość przedmiotu i stanowić zakres wymagań egzaminacyjnych; o wyborze materii wykładu decyduje jednak profesor.

Różnice zdań zaznaczyły się przede wszystkim w takich kwestiach, jak wzajemne proporcje w nauczaniu i egzekwowaniu części ogólnej i szczegółowej prawa administracyjnego oraz form przedstawiania części szczegółowej. Nie było też jednolitości w kwestii, jaką rolę w zakresie realizacji programu mają od rywać poszczególne formy dydaktyczne (w szczególności wykład i ćwiczenia), jak też dyskutanci nie wyrażali zgodnych poglądów, co do uwzględniania w wykładzie prawa administracyjnego „materii granicznych” (zbędność powtarzania materiału przeobionego na innych wykładach, czy też naświetlanie go z punktu widzenia potrzeb prawa administracyjnego).

W końcowych wnioskach postulowano, by konferencja powierzyła Katedrze Łódzkiej przygotowanie projektu pełnego programu prawa administracyjnego i nauki administracji przy udziale innych katedr, a także przedstawicieli praktyki i absolwentów wydziału prawa.

W sekcji metodyki ćwiczeń i seminariów przewodniczyli obradom kolejno doc. dr E. Iserzon (w dniu 19 IX 63 r.) i doc. dr L. Bar (w dniu 20 IX 63 r.). Referat, opracowany w oparciu o materiały z katedry prawa administracyjnego w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i Toruniu, wygłosił dr J. Służewski z Uniwersytetu Warszawskiego. W dyskusji zabrali głos: mgr J. Boć, mgr O. Bujkowska, dr A. Chełmoński, mgr H. Dębicki, mgr S. Głowacki, mgr J. Homplewicz, mgr Mikulski i mgr E. Ochendowski.

Przedmiotem dyskusji były sprawy organizacji, tematyki i metod prowadzenia ćwiczeń na studiach stacjonarnych, zaocznych i ZSA. Poza tym żywą dyskusję wywołała sprawa proseminariów. Co się tyczy organizacji ćwiczeń, poruszono takie zagadnienia jak liczebność grup, podstawy tworzenia grup (dobrowolne zgłoszenie czy obowiązek uczestniczenia, tworzenie grup na studiach zaocznych w zależności od miejsca zamieszkania lub miejsca pracy) oraz sprawy sankcji za nieprzygotowanie się do ćwiczeń. Uznano, że celem ćwiczeń powinno być nie tylko przygotowanie studenta do egzaminu, lecz również przyswojenie umiejętności interpretacji przepisów, prawidłowego wysławiania się i formułowania myśli na piśmie. W zakresie tematyki ćwiczeń dyskutanci opowiadali się za różnymi układami (np. dostosowanie tematyki ćwiczeń do wykładów lub wybór pewnych tylko tematów). Uznano też możliwość stosowania różnych metod prowadzenia ćwiczeń, jak wreszcie postulowano ujednoczenie ilości godzin ćwiczeń na studiach zaocznych i ZSA we wszystkich ośrodkach. Największą dyskusję i różnicę zdań wywołała sprawa proseminariów. Zdecydowana większość dyskutantów wypowiedziała się za ich utrzymaniem.

Obrady w sekcji prac magisterskich i dyplomowych to-

czyły się w dn*u 19 IX 63 r. pod przewodnictwem prof, dr F., Longchamps, a w dniu 20 IX 63 r. — pod przewodnictwem prof, dr M. Zimmermanna. Referaty przygotowały ośrodek poznański i wrocławski. Referat wprowadzający wygłosił doc. dr J. Jędroška. W dyskusji wzięli udział: dr J. Filipek, doc. dr Z. Janowicz, dr E. Kozłowska, prof, dr F. Longchamps, dr Z. Leoński, dr J. Paliwoda, mgr S. Poniatowski, dr E. Smoktunowicz, dr K. Sobczak, prof, dr M. Zimmermann.

Dyskutanci byli zgodni w kwestii, iż praca magisterska i praca dyplomowa na ZSA są sprawdzianem dojrzałości absolwenta. Zgodnie też podkreślano, iż kryterium oceny pracy magisterskiej stanowi znajomość przedmiotu, wyczerpanie źródeł i podstawowej literatury, umiejętność stosowania naukowych metod pracy; konstrukcja i jasność przedstawiania. W pracach dyplomowych na ZSA należy natomiast położyć nacisk na umiejętność jasnego przedstawienia przedmiotu i wykorzystania doświadczeń z własnej praktyki. W dyskusji uznano, iż podstawę przygotowania pracy stanowi seminarium, a uzupełniającym elementem kształcenia magistranta są wykłady uzupełniające. Jednocześnie należy oceniać pracę magisterską na studium stacjonarnym i zaocznym, choć w tym ostatnim przypadku należy uwzględnić swoiste właściwości tych studiów w zakresie doboru tematyki itp.

Natomiast różnice zdań wywołała sprawa proseminarium jako elementu kształcenia magistranta; pewne rozbieżności zaznaczyły się w kwestii doboru tematów prac magisterskich na studiach zaocznych oraz w sprawie sposobu oceny autentyczności pracy.

W dniu 22 IX 63 r. odbyło się posiedzenie plenarne pod przewodnictwem doc. dr W. Dawidowicza. Przeznaczono je na referaty sprawozdawcze z poszczególnych sekcji i sprawy organizacyjne.

Referat sprawozdawczy z sekcji programowej wygłosił dr B. Graczyk, referat z sekcji metodyki ćwiczeń i seminariów — dr J. Służewski, a z sekcji prac magisterskich i dyplomowych doc. dr Z. Leoński.

W kwestiach organizacyjnych Konferencja podjęła uchwały:

1) o zwołaniu następnej konferencji w 1964 r. i przygotowaniu jej przez Katedrę Prawa Administracyjnego UŁ,

2) o powołaniu stałych komisji problemowych do spraw programów (przewodniczący prof, dr J. Litwin), koordynacja badań naukowych (przewodniczący prof. dr J. Starościak) oraz dydaktyki (przewodniczący prof, dr M. Zimmermann).

Konferencja uznała za celowe odbywanie okresowych porad kierowników katedr prawa administracyjnego z udziałem przedstawiciela INP PAN.

Zbigniew Leoński

PRZEWÓD HABILITACYJNY DRA WITOLDA MAISLA

Dnia 7 X 1963 r. został zakończony przewód habilitacyjny dra Witolda Maisla, adiunkta przy Katedrze Historii Państwa i Prawa Polskiego UAM.

Dr W. Maisel urodził się w Poznaniu 8 IV 1914 r. Studia prawne ukończył na Uniwersytecie Poznańskim w 1945 r. Z uczelnią związany jest od 1957 r. W 1959 roku uzyskał stopień doktora prawa na podstawie pracy *Sądownictwo miasta Poznania do końca XVI w.* Praca ta uzyskała w roku 1961 drugą nagrodę „Państwa i Prawa” w konkursie prac doktorskich. Dr W. Maisel jest autorem licznych rozpraw z zakresu historii prawa sądowego, ogłoszonych w *Czasopiśmie Prawno-Historycznym*, oraz artykułów z zakresu historii kultury i architektury.

Dr W. Maisel ubiegał się o stopień naukowy docenta w zakresie historii państwa i prawa polskiego, na podstawie pracy *Poznańskie prawo karne do końca XVI wieku*. Praca ta obecnie jest w druku.

Recenzenci pracy: prof. dr M. Patkaniowski (UJ Kraków), prof. dr J. Mazurkiewicz (UMCS Lublin) oraz prof. dr M. Szczaniecki (UAM Poznań) podkreślali nieprzeciętność pracy, jej wybitnie prawniczy charakter oraz jej nowatorstwo. Wszystkie recenzje zawierały stwierdzenie pełnej samodzielności naukowej habilitanta oraz wniosek o nadanie mu stopnia naukowego docenta.

W końcu pierwszego posiedzenia Rada Wydziału podjęła jednogłośnie uchwałę w sprawie dopuszczenia dra W. Maisla do kolokwium habilitacyjnego. W toku dyskusji pierwszy zabrał głos prof. dr M. Patkaniowski, zapytując dra Maisla czy w badaniach swych zetknął się, z zagadnieniem odpowiedzialności zbiorowej, oraz jakie znaczenie miało w prawie ziemskim przestępstwo odpowiedzi. Dr Maisel wyjaśnia, że wypadki odpowiedzialności zbiorowej należą do wyjątków. Przestępstwo odpowiedzi było w polskim prawie legalne i niekaralne, w przeciwieństwie do prawa miejskiego, w którym w odniesieniu do odpowiedzi stosowano karę śmierci.

Na pytanie prof. dra J. Matuszewskiego czy prawo ziemskie miało wpływ na prawo miejskie i odwrotnie, dr Maisel odpowiada, że widać wpływ prawa ziemskiego na prawo miejskie np. w zagadnieniu ścigania zbiegłych poddanych, ścigania herezji, zabójstwa z broni palnej czy podpalenia. W tych przestępstwach stosowano w miastach często przepisy prawa ziemskiego.

Prof. dr K. Kolańczyk pyta czy można mówić o wpływie prawa rzymskiego na prawo miejskie. Habilitant odpowiada, że trudno jest stwierdzić infiltrację prawa rzymskiego. W Poznaniu władze miejskie posługiwały się znanym kompendium prawa rzymskiego tzw. Summa Rajmunda Partenopejczyka. Znajomość prawa rzymskiego i kościelnego wśród pisarzy poznańskich w XVI w. była znaczna.

Prof. dr M. Szczaniecki zapytuje czy dr Maisel zamierza poszerzyć swe badania chronologicznie i terytorialnie. Dr Maisel odpowiada, że nie jest to możliwe wobec braku materiału archiwalnych oraz braku opracowań zagadnienia prawa karnego w odniesieniu do innych miast.

Prof. dr S. Waszak pyta, jaki procent przybyszów do miasta stanowili chłopci zbiegli od swych panów. Dr Maisel odpowiada, że trudno jest ustalić ten procent, gdyż nie ma śladów bytności chłopów w księgach sądowych.

Prof. dr Z. Kaczmarczyk pyta czy prawo miejskie reprezentowało wyższy poziom od prawa polskiego. Habilitant odpowiada, że wyższość prawa niemieckiego nad prawem polskim wynikała z faktu kodyfikacji oraz istnienia Wyższego Sądu w Magdeburgu, co pozwalało na rozszerzanie się tego prawa.

Prof. dr J. Haber prosi o wyjaśnienie pojęć ułaskawienie i uwolnienie od kary.

Wobec braku pytań zakończono kolokwium habilitacyjne. Rada Wydziału jednogłośnie opowiedziała się za przyjęciem kolokwium habilitacyjnego dra W. Maisla.

Następnie Rada Wydziału podjęła w tajnym głosowaniu uchwałę w sprawie dopuszczenia dra W. Maisla do wykładu habilitacyjnego. Dr W. Maisel wygłosił wykład na temat *Organizacja sądownictwa miejskiego w Polsce w epoce feudalnej*.

Rada Wydziału podjęła uchwałę oceniającą pozytywnie wykład habilitanta.

Następnie przystąpiono do tajnego głosowania w sprawie nadania drowi W. Maislowi stopnia naukowego docenta. Rada Wydziału jednogłośnie uchwałą nadała drowi W. Maislowi stopień naukowy docenta w zakresie historii państwa i prawa polskiego.

PRZEWÓD HABILITACYJNY DRA ANDRZEJA SZWARCA

W dniu 16 XII 1963 r. odbyły się pod przewodnictwem Dziekana prof. dr J. Habera posiedzenia Rady Wydziału Prawa UAM w Poznaniu poświęcone zakończeniu przewodu habilitacyjnego dr Andrzeja Szwarca, adiunkta przy Katedrze Prawa Karnego UAM w Poznaniu.

Habilitant urodził się 1 I 1920 r. w Warszawie. Studia prawnicze rozpoczął w 1938 r. i ukończył w 1947 r. na Uniwersytecie Poznańskim. W 1916 r. podejmuje pracę przy Katedrze Prawa Karnego UP początkowo jako asystent wolontariusz, a potem od 1949 r. jako asystent etatowy. W 1948 r. przystępuje do organizowania Zakładu Kryminalistyki, który dzięki jego zapobiegliwości i zainteresowaniom rozwija się stopniowo uzupełniając swoje wyposażenie i specjalizując się w ekspertyzach z zakresu fałszerstw dokumentów. Od 1951 r. habilitant wykłada kryminalistykę. W latach 1953—1956 studiuje chemię na Wydz. Mat. Fiz. Chem. UAM Stopień kandydata nauk prawnych uzyskuje w 1956 r. na podstawie pracy *Fałszerstwa dokumentów w świetle kryminalistyki*¹.

Przewód habilitacyjny wszczęto na podstawie pracy *Kryminalistyczna ekspertyza zapisu magnetofonowego*². Autor przedstawia w niej opracowaną przez siebie oryginalną metodę obiektywnej identyfikacji głosu człowieka zapisanego na taśmie magnetofonowej. Praca stwarza podstawy do powstania w nauce kryminalistyki nowego działu, który autor proponuje nazwać „fonoskopią”. Przedmiotem tego działu miałyby być całokształt zagadnień związanych z identyfikacją człowieka na podstawie głosu, identyfikacją aparatury zapisującej oraz taśmy magnetofonowej.

Recenzentami dorobku naukowego i pracy habilitacyjnej dr Szwarca byli: prof. dr P. Horoszowski z UW, prof. dr I. Małecki z PAN i prof. dr M. Siewierski z UŁ. Jak wynika z przedstawionych recenzji praca habilitacyjna dra Szwarca stanowi nie tylko twórczy wkład w rozwój kryminalistyki, lecz ma ona również charakter pionierski (prof. Horoszewski), a znaczenie niektórych wniosków w niej zawartych, sięga poza wąski zakres zastosowań dla celów ekspertyz kryminalistycznych (prof. Małecki).

Po wysłuchaniu opinii recenzentów Rada Wydziału w drodze tajnego głosowania jednomyślnie dopuściła dr Szwarca do kolokwium habilitacyjnego. Jako pierwszy zabrał głos prof. Siewierski pytając o stosunek dowodu z taśmy do prawa oskarżonego do odmowy wyjaśnień oraz o dopuszczalności stosowania zapisu magnetofonowego w fazie operacyjnej (przedśledczej). Habilitant odpowiedział, że określenie stosunku dowodu z taśmy magnetofonowej do prawa oskarżonego do odmowy wyjaśnień zależy od tego, jakie znaczenie nada się taśmie magnetofonowej. Osobiście reprezentuje on pogląd, że taśma magnetofonowa może zastąpić protokół tylko wyjątkowo. Zasadniczo taśma magnetofonowa winna być sporządzona obok protokołu. Jeżeli oskarżony odmawia wyjaśnień, to mimo to wolno odczytać protokół poprzedniego przesłuchania. Należy tę zasadę odnieść również do taśmy magnetofonowej, która w takim przypadku może być też odtworzona. Jeśli chodzi o drugie pytanie, to habilitant jest zdania, że skoro organom śledczym wolno zorganizować zasadzkę celem ujęcia osoby podejrzanej, to chyba wolno im też tajnie nagrać rozmowy przeprowadzone przez taką osobę.

¹ Wydawnictwo Prawnicze 1955.

² Praca jest w druku (Wydawnictwo K.G.M.O.).

Z kolei prof. Horoszowski zapytał się, czy zdjęcie zrobione za pomocą teleobiektywu może być dowodem w procesie karnym. Dr Szwarc udzielił odpowiedzi twierdzącej i zwrócił uwagę na to, że w sprawach walutowych zdjęcie detektywne tego rodzaju jest często jedynym dowodem. Dalej prof. Horoszowski wskazał na występujący w świecie współczesnym fakt stopniowej „politechnizacji” procesu karnego i zapytał o rolę, jaka przypada w tej ewolucji magnetofonowi i czy zjawienie się magnetofonu w procesie karnym jest jakąś rewelacją, czy też wynikiem stopniowych przemian. Udzielając odpowiedzi na to pytanie habilitant przedstawił w skrócie drogę, na której skryształizował się temat pracy habilitacyjnej. Powodem podjęcia tego tematu były wątpliwości, które rodziła lektura publikacji dotyczących dopuszczalności stosowania taśmy magnetofonowej w procesie karnym. Rozwiązanie istniejących tu wątpliwości natury prawnej było — zdaniem dr Szwarc — uzależnione od kryminalistycznego opracowania problemu, do czego też przystąpił. W toku pracy nad tym zagadnieniem można było zaobserwować rosnące zainteresowanie Sądu Najwyższego taśmą magnetofonową. Być może, że z czasem zapis magnetofonowy zastąpi protokół. W dalszym ciągu prof. Horoszowski zapytał o kwestię możliwości bezpośredniego zapisu maszynowego za pomocą samych bodźców głosowych, na co habilitant odpowiedział, że istniejąca w tym zakresie aparatura wymaga jeszcze udoskonalenia, gdyż zbyt wiernie oddaje błędy wymowy. W końcu prof. Horoszowski poruszył sprawę stosunku kryminalistów do poglądów prawników na kwestie dowodu. Dr Szwarc odpowiedział, że znane mu są publikacje prof. Horoszowskiego na temat istoty dowodu i że zgadza się z tezami w nich głoszonymi. Dla kryminalistyki żaden dowód nie jest a priori lepszy lub gorszy od innego.

W dalszym ciągu kolokwium habilitacyjnego doc. dr K. Daszkiewiczowa zapytała się o szczegóły sprawy, w której habilitant wydał ekspertyzę dotyczącą identyfikacji głosu oraz o stosunek habilitanta do przepisu projektu kodeksu karnego z 1963 r., który przewiduje karę za nagranie cudzej wypowiedzi. Dr Szwarc odpowiedział, że ekspertyza, o której mowa, dotyczyła nie identyfikacji głosu, lecz kwestii możliwości rozpoznania przez pokrzywdzoną głosu oskarżonego. Wydanie orzeczenia poprzedził eksperyment rzeczoznawczy polegający na odtworzeniu z taśmy magnetofonowej w obecności pokrzywdzonej próbek 11 głosów, z których jeden był głosem oskarżonego. Pokrzywdzona rozpoznała głos oskarżonego. Jeśli chodzi o przepis projektu k.k. zabraniający nagrania cudzej wypowiedzi bez zgody osoby zainteresowanej, to habilitant uważa ten przepis za niesłuszny.

Następnie prof. dr T. Cyprian po podkreśleniu sumienności, z jaką dr Szwarc zdobywał stopniowo opanowanie swego przedmiotu oraz interesującego go szczególnie zagadnienia poruszył m. in. kwestię nieuniknionych rozbieżności między treścią protokołu a tym, co zostało utrwalone na taśmie. Ustosunkowując się do tej sprawy habilitant odpowiedział, że istnienie taśmy magnetofonowej ułatwi sądowi prawidłowe rozpatrzenie ewentualnego wniosku o sprostowanie protokołu.

Na zakończenie kolokwium Dziekan J. Haber podkreślił z uznaniem moment dużej ostrożności, z którą habilitant wypowiada się w przedmiocie dopuszczalności dowodu z taśmy magnetofonowej.

Rada Wydziału w tajnym głosowaniu jednomyślnie przyjęła kolokwium habilitacyjne i dopuściła dr Szwarc do wykładu habilitacyjnego.

Habilitant rozpoczął wykład na temat „Wykorzystanie elektronowych maszyn cyfrowych i izotopów promieniotwórczych w kryminalistyce”, który po

pewnym czasie Dziekan przerwał, uważając przedstawiony fragment za wystarczający do oceny.

Następnie Rada Wydziału w drodze tajnego głosowania jednogłośnie przyjęła wykład habilitacyjny i nadała dr Andrzejowi Szwarcowi stopień naukowy docenta kryminalistyki.

Na zakończenie warto, za prof. Horoszowskim, nadmienić, że przewód habilitacyjny dr Andrzeja Szwarca jest pierwszym przewodem habilitacyjnym z kryminalistyki w dziejach naszego kraju.

Leon Tyszkiewicz

ROZPRAWA DOKTORSKA NA WYDZIALE OGÓLNOEKONOMICZNYM WSE
W POZNANIU W GRUDNIU 1963 ROKU

Mgr Stanisław Marcin Dmochowski, ur. 10 XI 1905 r. w Ciechocinku, studiował w latach 1926—1930 na Uniwersytecie Warszawskim i w Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu, uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Ubezpieczenie mienia państwowego w gospodarce planowej*. Promotor: doc. dr Lucjan Pokorzyński, recenzenci: prof. dr Witold Warkało i doc. dr Józef Zajda. Uchwała Rady Wydziału Ogólno-Ekonomicznego z dnia 21 XII 1963 r.

S. B.